रोदकः-दिका, रोदकः-दिका, [1]रुरुदिषकः-षिका, रोरुदकः-दिका ; रोदिता-त्री, रोदयिता-त्री, रुरुदिषिता-त्री, रोरुदिता-त्री ; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकतोहतिवत् (760) ज्ञेयानि। रुदित्वा, [2]रोदसी, [A]रोरुद्यमानः, रोरुदा[B], [3]रुद्रः-रुद्राणी, रुद्रा, [4]अलं रुदित्वा, अलं रोदनेन, [C]रुरुदिषा, इतीमान्यस्माद्भवन्तीति विशेषः।

(1423) "[अनो] रुध कामे" (IV-दिवादिः-1174. सक.अनि. आत्म.)

'अनुपूर्वो रुधिः कामेऽर्थे तङ्ङ्यनौ भजते।' इति धा. का. व्याख्यायां (2-62) विवृतम्।

'रुन्धे रुणद्ध्यावरणे, कामेऽनावनुरुध्यते॥' (श्लो. 121). इति देवः।

अनुरोधकः-धिका, अनुरोधकः-धिका, अनुरुरुत्सकः-त्सिका, अनुरोरुधकः-धिका; अनुरोद्धा-द्धी, अनुरोधयिता-त्री, अनुरुरुत्सिता-त्री, अनुरोरुधिता-त्री ; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि दैवादिकक्षुध्यतिवत् (315) बोध्यानि।

---

1. 'रलो व्युपधात्—' (1-2-26) इति क्त्वासनोः कित्त्वविकल्पे प्राप्ते, 'रुदविद—' (1-2-8) इत्यनेन नित्यकित्त्वम्। तेन सन्नन्तेषु क्त्वायामपि रूपमेकमेव।

2. 'असुन्' (द. उ. 9-49) इत्यसुन्प्रत्यये रूपम्। पुष्पवन्तावित्यादिवत् अभिधानस्वाभाव्यात् नित्यं द्विवचनान्तोऽयम्। रोदसी = द्यावाभूमी।

3. 'रोदेर्णिलुक् च' (द. उ. 8-39.) इति रक्प्रत्ययो णिलुक् च भवति। रोदयति दानवयोषित इति रुद्रः। स्त्रियाम्, 'इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्र—' (4-1-49) इत्यादिना पुंयोगे ङीषानुगागमौ भवतः। तेन रुद्राणी इति सिध्यति। एतच्च रुद्रपत्नीविषयकं बोध्यम्। यदा तु रुद्रा इति सुपर्णपत्नी बोध्यते-तदानीमजादिपाठपरिकल्पनेन (4-1-4) टापि रूपनिष्पत्तिरिति बोध्यम्।

4. 'अलंखल्वोः प्रतिषेधयोः प्राचां क्त्वा' (3-4-18) इति प्रतिषेधार्थकस्यालमित्यव्ययस्य प्रयोगे क्त्वाप्रत्ययः। अत्र 'स्त्र्यधिकारादूर्ध्वं वासरूपविधिर्नास्ति' इति शाब्दिकमर्यादया पक्षे ल्युडपि भवति। तेन 'अलं रोदनेन' इति सिद्ध्यति। प्रकृत्यादित्वादत्र रोदनेन इति तृतीया—इत्यादिकं बृहच्छब्देन्दुशेखरे विस्तृतम्।

A. 'रोरुद्यमानः स तदाऽप्यपृच्छत् यथावदाख्यन् अथ वृत्तमस्मै॥' भ. का. 3-29.

B. 'तां संहितोरूं युवतिं सरोरुदां शौरिर्व्यमार्क्षीत् कुररीमिवेक्षिता॥' वा. वि. 1.49

C. 'रुरुदिषा वदनाम्बुरुहश्रियः सुतनु सत्यमलङ्करणायते।' शि. व. 6-17.